

Waarden-volle samenwerking – verslag van de eerste ‘policy lab’ van project Bloesem

‘Er was eens...’ - woorden die je misschien niet direct verwacht in een zaal vol wijkbewoners, ambtenaren, bestuurders en professionals. Toch klinken ze herhaaldelijk tijdens de eerste ‘policy lab’ van project Bloesem. Dagvoorzitter Mireille Bruin vertelt sprookjes – niet de klassieke varianten, maar verbeeldende verhalen (storytelling) die de reden van deze bijeenkomst tot leven brengen: samenwerken aan wijkinitiatieven in Moerwijk. Om vervolgens aan de slag te gaan om gezamenlijke leervragen op te stellen. Met als overkoepelende vraag: Hoe blijven we samenwerken als het lastig wordt?

Door: Marie Voerman

Werkelijkheid als sprookje

Deze bijeenkomst op een regenachtige namiddag in het centrum van Moerwijk volgt uit een reeks bijeenkomsten met de betrokken partijen. Onderzoekers Marieke Breed en Sam Schrevel organiseerden namens Bloesem al eerder focusgroepen met de ambtenaren, bestuurders, professionals en bewoners om te spreken over samenwerken in de wijk. “Samenwerken is lastig, maar het is nodig voor duurzame uitkomsten”, benadrukt Mireille Bruin bij de opening van de bijeenkomst.

Dat samenwerken lastig kan gaan en soms zorgt voor frustratie en moeilijkheden, weten de aanwezigen als geen ander. Dit wordt aangekaart tijdens de bijeenkomst in de vorm van sprookjes, opgetekend in de focusgroepen door de deelnemers met metaforen om de werkelijke problemen nog beter te kunnen schetsen. “De bewoners kozen ervoor om sprookjes te

gebruiken als manier om moeilijke onderwerpen bespreekbaar te maken. Vanuit ieder perspectief deelden de betrokken partijen hun verhaal, en die verhalen worden nu in de vorm van metaforen in sprookjes verteld," legt hoofdonderzoeker Marieke Breed uit.

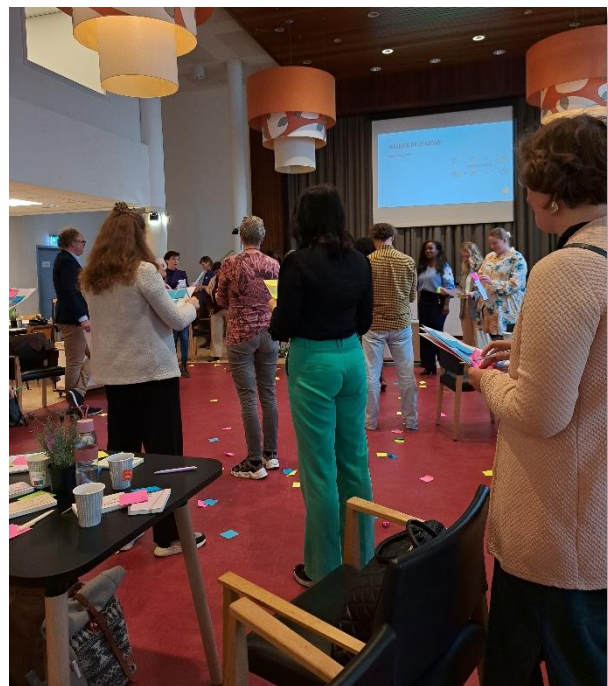
Een snoephuis komt bijvoorbeeld meerdere keren terug als metafoor, maar met verschillende betekenissen, als plek waar iedereen 'iets van komt halen' of 'als pronkstuk van de wijk'. Ook vertelt een sprookje over een mandje vol goede ideeën uit het dorp, die vervolgens door een groep lakeien wordt meegenomen, aangepast en gladgestreken tot het hele andere ideeën zijn geworden.

Echter bieden de sprookjes niet alleen vertellingen van de problemen, maar ook van mogelijke oplossingen. Zo representeert een Wijze in de sprookjes vaak iemand die goed te vertrouwen is en een luisterend oor biedt, iets wat hard nodig is in goede samenwerking. Ook spiegels komen vaak terug als oplossing. Via deze sprookjes schetsen de onderzoekers dus zowel een beeld van bekende valkuilen, als wat van belang is om deze valkuilen te voorkomen en samenwerkingen aan te gaan.

Waarden in samenwerken

De sprookjes vormen het startpunt van de bijeenkomst, waarin bekende valkuilen, oplossingen en samenwerkingswaarden centraal staan. Na elk verhaal bespreekt een panel – met vertegenwoordigers uit alle groepen – plenair welke waarden opvallen.

Daarna gaan de deelnemers zelf aan de slag met hun eigen waarden. Ze schrijven die op en worden vervolgens uitgedaagd om er steeds één te schrappen, tot er drie overblijven. Deze oefening roept emoties op: "Ik gooi stukken van mezelf op de grond, dat voelt niet fijn", zegt een deelnemer. Volgens dagvoorzitter Mireille is dit confronterende moment waardevol: "Conflicten ontstaan vaak doordat mensen hun eigen waarden niet kennen, of omdat die waarden worden genegeerd of overschreden. Het is belangrijk dat gevoel te leren herkennen."

Gedeelde waarden

Na de persoonlijke reflectie richten de deelnemers zich weer op groepswaarden. In gemengde tafels, begeleid door een onderzoeker, bespreken zij samen de waarden en belangen van één specifieke groep. Zo reflecteert een groep op de mogelijke waarden en belangen 'bewoners'. Eerst bedenken alle aanwezigen - behalve de bewoner zelf - wat mogelijke belangen en waarden zijn. De bewoner luistert mee en reageert vervolgens waar hij mee instemt en waar hij het niet mee eens is. Zo wijst hij op het gemis van een belangrijk punt: "Er is een veilige plek voor bewoners nodig, dat staat nu nog niet op papier."

Na afloop van de groepsgesprekken komen alle deelnemers weer samen voor een plenaire bespreking van de gedeelde waarden. De sfeer is gemoedelijk als met grote vellen de waarden worden gepresenteerd. Opvallend is dat ‘vertrouwen’ bij alle groepen terugkomt. Al blijkt bij doorvragen dat de invulling daarvan verschilt – van eerlijkheid en transparantie tot het nakomen van afspraken, wat uiteindelijk onder de waarde ‘betrouwbaarheid’ wordt geplaatst. Andere gedeelde waarden zijn ‘erkennen’ (verantwoordelijkheid nemen en fouten toegeven), ‘gelijkwaardigheid’ (iedereen eerlijk behandelen, mét oog voor verschillen), en na overleg wordt ‘daadkracht’ benoemd als laatste gezamenlijke waarde.

Leervragen en ‘daadkracht’ in actie

Met de gezamenlijke waarden ‘vertrouwen’, ‘betrouwbaarheid’, ‘erkennen’, ‘gelijkwaardigheid’ en ‘daadkracht’ op zak begint ten slotte de laatste opdracht van deze drukke dag. “Het is nu belangrijk om leervragen te bedenken”, noemt Mireille, “dat we niet alleen deze kennis hebben maar nu gaan vragen: ‘wat hebben wij nodig om hieraan te werken? Wat moet *ik* doen?’” Het gaat niet alleen om het formuleren van leervragen, maar ook om je eraan te houden. Daarom vraagt Mireille iedereen om met een andere deelnemer – liefst iemand die ze nog niet kennen – af te spreken om vóór de volgende bijeenkomst samen te reflecteren op hun leervraag. Iedereen maakt netjes een afspraak. “Ik wil vooral onderzoeken hoe ik tijd kan blijven maken voor het echte gesprek”, zegt een deelnemende professional.

Bij de reflectie op de dag blijkt dat de deelnemers hard hebben gewerkt, maar enthousiast terugkijken. Veel aanwezigen hopen dat er bij de volgende bijeenkomst meer bewoners aansluiten, en sommigen nemen zich voor hier zelf werk van te maken. Bij het afscheid blijven velen nog even napraten; er zijn duidelijk nieuwe contacten gelegd. Ondanks de regen vertrekt iedereen met een goed gevoel. Project Bloesem kijkt dan ook terug op een geslaagde eerste policy lab.